

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 9.7.2013
SWD(2013) 264 final

ARBETSDOKUMENT FRÅN KOMMISSIONENS AVDELNINGAR

SAMMANFATTNING AV KONSEKVENSBEDÖMNINGEN

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV

**om paketresor och assisterade researrangemang och om ändring av
Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 samt direktiv 2011/83/EU
och om upphävande av rådets direktiv 90/314/EEG**

{ COM(2013) 512 final}
{ SWD(2013) 263 final}
{ SWD(2013) 266 final}

ARBETSDOKUMENT FRÅN KOMMISSIONENS AVDELNINGAR

SAMMANFATTNING AV KONSEKVENSBEDÖMNINGEN

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV

om paketresor och assisterade researrangemang och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 samt direktiv 2011/83/EU och om upphävande av rådets direktiv 90/314/EEG

1. INTRODUKTION

1.1. Politisk bakgrund

Resemarknaden spelar en central roll i Europas nuvarande ekonomi.

En huvuduppgift för Europeiska unionen är att skapa ett regelverk som ger konsumenterna tillräckligt skydd, så att de tryggt kan köpa sina semesterresor överallt i unionen. Samtidigt måste likvärdiga förutsättningar kunna garanteras för reseföretagen för att öka konkurrensen på marknaden.

Antagandet av paketresedirektivet 1990 bidrog väsentligen till utvecklingen av en inre marknad för en stor del av resemarknaden och skapade viktiga rättigheter för de europeiska resenärerna. I och med internets utveckling och de populära nya sätt som konsumenterna köper sina semesterresor på har emellertid skapat osäkerhet i fråga om direktivets tillämplighet för alla dessa nya reseprodukter.

En modernisering av paketresedirektivet har upprepade gånger efterfrågats av såväl branschen som konsumentorganisationerna. Omarbetningen av paketresedirektivet föreskrivs också uttryckligen i strategin för konsumentpolitiken i EU och nämns i bilaga II till den andra inre marknadsakten.

1.2. Definitioner

- **Fristående researrangemang** – en resetjänst, t.ex. flyg, inkvartering eller biluthyrning som köps som en fristående produkt, d.v.s. som köps separat och som inte erbjuds i kombination med andra turisttjänster, även om resenären använder flera resetjänster för samma resa eller semester.
- **Färdigt resepaket** – en kombination av resetjänster som har satts ihop i förväg av en arrangör och som består av minst två av följande tjänster: 1) Transport av passagerare, 2) inkvartering och 3) andra turisttjänster som inte utgör sidotjänster till transporten av passagerare eller inkvarteringen och som står för en betydande andel av resepaketet (till exempel biluthyrning).
- **Kombinerade researrangemang**¹ – kombinationer av resetjänster där minst två av de ovannämnda tjänsterna, t.ex. flyg, hotellövernattningar eller biluthyrning, köps för en enstaka resa eller semester antingen från samma leverantör eller från leverantörer som använder assisterade bokningsprocesser och där köparen kan sätta samman de relevanta

---

¹ I branschen kallas ofta kombinerade researrangemang för dynamiska paket. Termen kombinerade researrangemang är därför synonym med dynamiska paket och kommer att användas växelvis genom hela dokumentet, framför allt vid hänvisningar till resultaten från undersökningen om skada som drabbar konsumenterna som köper ”dynamiska paket”.

resetjänsterna enligt sina önskemål (skräddarsytt). Kombinerade researrangemang är, i motsats till färdiga resepaket, dynamiska av naturen och kan delas in i två huvudsakliga underkategorier:

- **Resepaket med en näringsidkare:** Konsumenterna kan skräddarsy resans eller semesterns innehåll i enlighet med sina behov på en webbplats eller över disk hos en resebyrå och kan under hela bokningsprocessen fritt välja separata resekomponenter. Dessa researrangemang sätts samman av en näringsidkare (inklusive på begäran resenären) och erbjuds eller säljs på ett sätt som är typiskt för paket, till exempel:
  - De erbjuds, säljs eller debiteras till ett allomfattande pris.
  - De säljs inom samma bokningsprocess.
  - De omfattas av ett avtal.
  - De marknadsförs eller säljs med beteckningen ”resepaket” eller en liknande beteckning,
- **Researrangemang med flera näringsidkare:**
  - Resepaket med flera näringsidkare: Skillnaden mellan ett resepaket med flera näringsidkare och ett resepaket med en näringsidkare är att det förstnämnda sätts samman av flera näringsidkare/och arrangemanget har **minst ett av de karaktärsdrag som är typiska för de resepaket** som anges ovan under resepaketen med en näringsidkare, inklusive när resenärens namn och de uppgifter som behövs för att slutföra en bokningstransaktion överförs mellan näringsidkarna senast när bokningen av den första tjänsten har bekräftats.
  - Assisterade researrangemang med flera näringsidkare: Detta motsvarar kombinationer av resetjänster där en näringsidkare på ett målinriktat sätt underlättar anskaffandet av resetjänster från en annan näringsidkare vid ett enda besök eller en enda försäljningsplats eller via sammanlänkade internetbokningar. I sådana fall ingår konsumenterna olika avtal med de berörda tjänsteleverantörerna medan inga för resepaket typiska kännetecken (se ovan) är förhanden.

1.3. Samråd och sakkunskap

Kommissionen anordnade två offentliga samråd (under 2008 och 2009) och ett antal workshoppar för intressenter (under 2009, 2010 och 2012). Generaldirektoratet för rättsliga frågor etablerade också kontakt med berörda avdelningar genom styrgruppen för konsekvensbedömning, vilken sammanträdde för första gången i juni 2009 och träffades tre gånger.

1.4. Särskilda kännetecken för paketresor och det befintliga rättsliga ramverket

Fastän vissa övergripande konsumentskyddsregler även gäller för paketreseavtal så reglerar de inte särskilda aspekter som hör ihop med dem, t.ex. informationsskyldighet om resvägen, definitionen av ansvar i händelse av problem i samband med fullgörandet av resepaketet och obligatoriska krav på skydd vid obestånd. Förordningarna om passagerarrättigheter fastställer särskilda rättigheter för resenärer med hänsyn till transporttjänster, men inte i förhållande till kombinationen av olika turisttjänster.

2. PROBLEMFÖRMULERING

Paketresedirektivet har fungerat väl genom åren och skapat sin egen marknad. I och med det ökade antalet reseköp som sker online har emellertid dess omfattning blivit otydlig och föråldrad. Som en följd kan företag på den inre marknaden inte längre konkurrera på lika villkor och stöter på hinder när de vill expandera sin verksamhet över gränserna. Dess föråldrade tillämpningsområde orsakar stor skada för konsumenterna, vilka ofta köper oskyddade resor i tron att de är skyddade. Andra föråldrade och otydliga bestämmelser i det nuvarande direktivet genererar onödiga kostnader för företag och konsumenter.

2.1. Bakgrund till problemdefinitionen – förändringar på resemarknaden

Av hushållen i EU hade 73 % åtkomst till internet under 2011. Nästan två tredjedelar av EU-medborgarna använder internet minst en gång i veckan. Mer än hälften av internetanvändarna är "regelbundna användare" som surfar på internet varje dag eller nästan varje dag, och resetjänster är den kategori som köps mest via internet.

Internet har förändrat det sätt som konsumenterna organiserar sina semestrar på. Kombinerade researrangemang är på uppåt gång: uppgifter visar att 23 % av EU-medborgarna har köpt dem, men siffrorna är betydligt högre för Irland (46 %), Sverige (44 %), Italien (36 %) och Slovenien (42 %).

2.2. Huvudproblem som företag upplever

2.2.1. Brist på likvärdiga förutsättningar

Marknadsförändringarna har skapat en situation där företag som omfattas av paketresedirektivet omfattas av andra regler och kostnader jämfört med dem som inte gör det eller jämfört med dem som inte anser sig omfattas av detta direktiv, fastän de konkurrerar om samma kunder. Den genomsnittliga fullgörandekostnaden för företagen har uppskattats till 10,5–12,5 euro per resepaket.

2.2.2. Onödiga/obefogade fullgörandekostnader

Vissa av direktivets bestämmelser har blivit föråldrade eller skapar på andra sätt en onödig börda för företag. Det här gäller framför allt föråldrade informationskrav (till exempel särskilda krav för broschyrer eller sista minuten-bokningar), bristen på en begränsning av arrangörens ansvar i fall där återresan, till följd av force majeure, inte kan tillhandahållas som planerat och de fördubblade kostnaderna för affärsresor som organiseras av reseförvaltningsföretag (i de fall dessa företag tillhandahåller en skyddsnivå som liknar den i paketresedirektivet).

2.2.3. Rättsliga skillnader i medlemsstaterna som leder till hinder för gränsöverskridande handel

Det nuvarande direktivet baseras på minimiharmonisering, vilket har resulterat i rättsliga skillnader mellan medlemsstaterna. Den här splittringen genererar ytterligare fullgörandekostnader för företag som önskar bedriva gränsöverskridande handel (2 euro per resepaket, vilket innebär att sådana företag till slut betalar 12,5–14,5 euro per resepaket) och härrör från olika informationskrav, olika omfattning när det gäller reglerna för skydd, skillnader i program för skydd vid obestånd tillsammans med en brist på ömsesidigt erkännande och olika nationella regler om ansvar för olika parter.

2.3. Huvudproblem för konsumenterna

2.3.1. Konsumenterskada som drabbar de som använder sig av kombinerade researrangemang

Undersökningen om skada som drabbar konsumenter uppskattade den årliga personliga konsumenterskadan för användare av kombinerade researrangemang i EU-27 till mer än 1 miljard euro netto (d.v.s. efter ersättning). Detta beror på att problem med anknytning till kombinerade researrangemang är vanligare och, i genomsnitt, mer skadliga än problem i samband med färdiga paket. Det kan vara särskilt skadligt för konsumenter om en arrangör eller en tjänsteleverantör hamnar i obestånd, och det är ofta svårt för konsumenterna att förstå huruvida de kombinerade researrangemang som de köpte med hjälp av en näringsidkare är skyddade eller inte. 67 % av de konsumenter som köpte kombinerade researrangemang via en mellanhand med fakturor från olika företag trodde felaktigt att de skulle få pengarna tillbaka i händelse av att någon av dem försattes i konkurs. Denna förvirring skulle kunna leda till betydande skada, framför allt om konsumenterna inser att de inte är skyddade först när deras reseföretag har försatts i konkurs och de lämnas kvar utomlands eller inte kan få tillbaka sina pengar.

2.3.2. Konsumenterskada som härrör från otydliga och föråldrade regler

I viss utsträckning drabbas även de som köper ”skyddade” färdiga paket av skada. Detta på grund av det faktum att vissa av direktivets bestämmelser saknar tydlighet, är föråldrade eller inte bemöter de rimliga förväntningar som ställs av dagens konsumenter. Det här gäller framför allt för osäkra regler om ansvar, osäkerhet med anknytning till priser, brist på en rättighet att säga upp avtal och svårigheter att få tillgång till rättslig prövning.

2.4. Status quo – Referensscenario (RS)

Utan ytterligare offentlig ingripande skulle de fastställda problemen kvarstå. På längre sikt är det troligt att de kommer att öka med tanke på den växande populariteten när det gäller internet och kombinerade researrangemang.

2.5. Har unionen rätt att agera?

Den rättsliga grunden för EU:s insatser är artikel 114 i fördraget som föreskriver att ”Europaparlamentet och rådet ska [...] besluta om åtgärder för tillnärmning av sådana bestämmelser i lagar och andra författningar i medlemsstaterna som syftar till att upprätta den inre marknaden och få den att fungera.” Vidare anges i artikel 114.3 att ”[k]ommissionen ska i sina förslag enligt punkt 1 om hälsa, säkerhet samt miljö- och konsumentskydd utgå från en hög skyddsnivå och särskilt beakta ny utveckling som grundas på vetenskapliga fakta.”

Målet om att förbättra konsumentskyddet och samtidigt undanröja den rättsliga splittringen och snedvridningen av konkurrensen på den inre marknaden kan inte uppnås i tillräcklig utsträckning av medlemsstaterna.

3. POLITISKA MÅL

De allmänna målen är att bidra till en bättre fungerande inre marknad inom paketresesektorn och att uppnå en hög nivå av konsumentskydd inom samma sektor.

4. ALTERNATIV

4.1. Fastställda alternativ

- **Alternativ 1 – Behålla status quo – referensscenario (A1)**
- **Alternativ 2 – Riktlinjer (A2)**

- **Alternativ 3 – Paketresemärkning (underalternativ A) och/eller krav på näringsidkare som säljer assisterade researrangemang att uppge att tjänsten i fråga inte utgör ett resepaket – en friskrivningsklausul av typen ”Det här är inte ett resepaket” (underalternativ B) (A3)**
- **Alternativ 4 – Upphävande av direktivet och självreglering (A4)**
- **Alternativ 5 – Modernisering av direktivet och inkludering av resepaket med en näringsidkare (A5)**

A5 innebär en omarbetning av det nuvarande paketresedirektivet som förtydligar dess tillämpningsområde genom det uttryckliga inbegripandet av resepaket med en näringsidkare och uppdaterar och förbättrar flera bestämmelser.

- **Alternativ 6 – Gradvis strategi – modernisering av direktivet och inkludering av både resepaket med en näringsidkare och resepaket med flera näringsidkare samtidigt som man tillämpar mindre stränga regler på assisterade researrangemang med flera näringsidkare (A6)**

Det här alternativet omfattar A5 (alla föreslagna politiska åtgärder) kompletterade med en utvidgning av paketresedirektivets tillämpningsområde genom en gradvis strategi:

- Resepaket med flera näringsidkare, d.v.s. alla ”nya paket”, skulle vara föremål för samma regler som färdiga paket (inklusive fullt ansvar för fullgörandet av resepaketet och skyldigheten att utverka skydd vid obestånd).
- Assisterade researrangemang med flera näringsidkare skulle omfattas av mindre stränga regler, begränsat till skydd vid obestånd och en skylighet att på ett klart och tydligt sätt ange att varje tjänsteleverantör ensam kommer att vara avtalsenligt ansvarig för utförandet av dess tjänster (alternativ 3B).

- **Alternativ 7 – Modernisering av direktivet och inkludering av både resepaket med en näringsidkare och alla researrangemang med flera näringsidkare (A7)**

Det här alternativet omfattar A5 och A6 och inordnar även alla assisterade researrangemang med flera näringsidkare under paketresedirektivets samtliga krav. Det här innebär att alla skyldigheter och allt ansvar också skulle gälla för assisterade researrangemang med flera näringsidkare.

- **Alternativ 8 – ”Resedirektiv” (A8)**

Det här alternativet omfattar A7 tillsammans med en utvidgning av tillämpningsområdet till alla fristående researrangemang. Det här alternativet skulle i princip tillämpa samma regler för alla resetjänster oberoende av huruvida produkten erbjuds/köps som en del av ett resepaket eller som en fristående produkt.

4.2. Förkastade alternativ

Det föreslås att A8 förkastas eftersom majoriteten av de vanligaste problem som konsumenterna drabbas av genom fristående researrangemang kan hanteras med gott resultat inom ramen för befintlig övergripande lagstiftning, under förutsättning att lämplig tillsyn finns på nationell nivå.

5. KONSEKVENSBEDÖMNING

5.1. Bedömning av A2 – Riktlinjer

Detta alternativ innebär att paketresedirektivet behålls i sin nuvarande form och att riktlinjer utarbetas. Det skulle i viss utsträckning öka den rättsliga tydligheten för företag och

konsumenter. Jämfört med utgångspunkten kan det här alternativet leda till en mycket liten minskning av konsumentskadan till följd av ett bättre genomförande av paketresedirektivet av företag och en strängare tillämpning av medlemsstaterna. Eftersom riktlinjer emellertid inte är rättsligt bindande är dessa fördelar osäkra.

5.2. Bedömning av A3 – Paketresemärkning (A3 A) och/eller friskrivningsklausulen ”Det här är inte ett resepaket”(A3 B), tilläggsalternativ till andra alternativ

Eftersom konsumenterna i allt större grad skulle inse att samma märkning gäller i hela EU är det troligt att A3 A skulle leda till sundare konkurrens mellan olika marknadsaktörer och därför stärka den inre marknadens funktion. Märkningen skulle kunna minska konsumentskadan eftersom konsumenterna skulle kunna fatta välgrundade beslut. Friskrivningsklausulen (A3 B) förväntas vara mer effektiv än paketresedirektivet eftersom negativ information skulle varna konsumenter som annars hade kunnat köpa oskyddade researrangemang i den felaktiga tron att de är skyddade. Fullgörandekostnaden för företag enligt det här alternativet är begränsad till en engångskostnad på i genomsnitt 500 euro per företag.

5.3. Bedömning av A 4 – Upphävande av direktivet

Ett upphävande av direktivet kan komma att minska fullgörandekostnaderna och de administrativa kostnaderna för företagen med 10,5–12,5 euro per resepaket, vilket i teorin skulle kunna leda till lägre priser för konsumenterna. Dessa fördelar skulle emellertid vara beroende av hur villiga medlemsstaterna skulle vara att upphäva sin nationella lagstiftning. De flesta medlemsstater kommer emellertid troligtvis att behålla konsumentskyddet på området paketresor. Därför kan detta alternativ även resultera i en större splittring på den inre marknaden.

5.4. Bedömning av A5 – Modernisering av direktivet och inkludering av resepaket med en näringsidkare

A5 skulle bidra till en bättre fungerande inre marknad inom resepaketsektorn, undanröja den rättsliga splittringen och skapa likvärdiga förutsättningar för operatörerna. Vissa omotiverade fullgörandekostnader, till exempel sådana som har att göra med regler för broschyrer, kommer att försvinna. Fullgörandekostnaderna för nya paket med en näringsidkare som nu skulle omfattas av paketresedirektivets tillämpningsområde skulle dock öka. Om man antar att 50 % av resepaketen med en näringsidkare redan omfattas av det nuvarande paketresedirektivet skulle de ytterligare fullgörandekostnaderna uppgå till 335–424 miljoner euro (uppskattning av fullgörandekostnaderna per resepaket: låg 7,5 euro och hög 9,5 euro). Dessa ytterligare fullgörandekostnader för branschen kommer (åtminstone delvis) att uppvägas av

- de minskade administrativa kostnaderna (395 miljoner euro),
- de kostnadsbesparingar som uppnås genom att man utesluter affärsresor som anordnas av reseförvaltningsföretag från direktivets tillämpningsområde på mellan 60 och 76 miljoner euro (uppskattningen av fullgörandekostnaderna per resepaket: låg 7,5 euro och hög 9,5 euro),
- det ömsesidiga erkännandet av skydd vid obestånd,
- införandet av en begränsning (i dagar) för att tillhandahålla alternativa arrangemang i händelse av force majeure som pågår under lång tid.

Eftersom fler resepaket med en näringsidkare skulle omfattas av paketdirektivets tillämpningsområde (det här alternativet skulle omfatta ungefär 40 % av semesterresorna) och vissa regler förtydligas skulle konsumentskadan minska med 348 miljoner euro om 50 % av resepaketen med en näringsidkare inkluderas i paketresedirektivets tillämpningsområde.

5.5. Bedömning av A6 – Gradvis strategi – Modernisering av direktivet och inkludering av både resepaket med en näringsidkare och resepaket med flera näringsidkare samtidigt som man tillämpar mindre stränga regler på assisterade researrangemang med flera näringsidkare

Jämfört med A5 skulle det här alternativet ytterligare bidra till en bättre fungerande inre marknad inom paketresesektorn, undanröja den rättsliga splittringen och skapa likvärdiga förutsättningar för operatörerna. Den totala ytterligare fullgörandekostnaden skulle kunna uppskattas till 528–654 miljoner euro årligen (uppskattning av fullgörandekostnaderna per resepaket: låg 7,5 euro och hög 9,5 euro).

Genom att göra assisterade researrangemang med flera näringsidkare föremål för endast skyldigheterna att visa att de inte utgör ett resepaket och utverka skydd vid obestånd skulle man öka öppenheten för konsumenterna och garantera sund konkurrens, samtidigt som onödiga kostnader som hör ihop med alla skyldigheter som gäller för resepaketen undviks.

Dessa mindre stränga regler skulle framför allt vara gynnsamma för små och medelstora företag som säljer resepaket med en näringsidkare respektive flera näringsidkare, eftersom det kan vara svårt för dem att anta ansvaret för utförandet av alla tjänster som tillhandahålls av olika näringsidkare. De här företagen skulle kunna anpassa sin affärsverksamhet för att endast behöva uppfylla vissa krav i paketresedirektivet (skydd vid obestånd och en skyldighet att visa upp friskrivningsklausulen "Det här är inte ett resepaket"). Det är omöjligt att beräkna exakt hur många företag som skulle göra detta. Låt oss emellertid anta att 25 % av resepaketen med en näringsidkare och 50 % av resepaketen med flera näringsidkare i framtiden skulle säljas som assisterade researrangemang. Då skulle den totala ytterligare årliga fullgörandekostnaden för A6 kunna uppskattas till 386–444 miljoner euro årligen (uppskattning av fullgörandekostnaderna per resepaket: låg 7,5 euro och hög 9,5 euro).

Eftersom fler resepaket skulle komma att omfattas av paketresedirektivet kan den årliga konsumentskadan rimligtvis uppskattas minskas med 508 miljoner euro. Genom att använda samma antaganden som ovan, d.v.s. att vissa näringsidkare kan komma att anpassa sina affärsmodeller och inte längre sälja resepaket, skulle den totala konsumentskadan emellertid kunna uppskattas till 430 miljoner euro. Dessutom skulle friskrivningsklausulen "Det här är inte ett paket" göra det möjligt för konsumenterna att fatta välgrundade beslut.

5.6. Bedömning av A7 – Modernisering av direktivet och inkludering av både resepaket med en näringsidkare och alla researrangemang med flera näringsidkare

I likhet med A6 skulle det här alternativet kunna bidra till en bättre fungerande inre marknad inom paketresesektorn. Genom att utöka tillämpningsområdet till att omfatta alla researrangemang med flera näringsidkare och genom att göra dem föremål för paketresedirektivets samtliga skyldigheter skulle det här alternativet generera oproportionerliga och orättvisa kostnader för företag som enbart agerar mellanhänder, eftersom de kanske inte kan garantera utförandet av alla tjänster som ingår i resekombinationen. De ytterligare fullgörandekostnaderna skulle kunna uppskattas till 610–773 miljoner euro per år (uppskattning av fullgörandekostnaderna per resepaket: låg 7,5 euro och hög 9,5 euro). Detta alternativ skulle ytterligare öka det antal konsumenter som skyddas av paketresedirektivet och skulle minska den årliga konsumentskadan med 593 miljoner euro.

6. JÄMFÖRELSE AV ALTERNATIVEN

Alternativ 6 ”gradvis strategi”, inklusive underalternativ 3B, har ett antal fördelar jämfört med andra alternativ. Det uppfyller verkligen de angivna målen eftersom det skulle skapa likvärdiga förutsättningar och samtidigt garantera att fullgörandekostnaderna är rimliga för nya aktörer som faller inom det omarbetade tillämpningsområdet. Det här alternativet innebär också mindre stränga regler som framför allt skulle vara gynnsamma för små och medelstora företag och mikroföretag, vilka kan ha svårt att ta ansvar för utförandet av olika tjänster som ingår i resekombinationen. För konsumenterna skulle A6 medföra en betydande minskning av konsumentskadan på grund det ökade tillämpningsområdet, garanterat skydd vid obestånd för alla typer av kombinerade researrangemang, förtydligandet av vissa föråldrade och otydliga regler i det nuvarande direktivet och ökad öppenhet i fråga om den information som ges till kunderna. Det åstadkommer en rättvis balans mellan företagens och konsumenternas intressen genom att enbart ta itu med de situationer där det finns konkreta delar som visar för konsumenten att han/hon köper ett resepaket, samtidigt som man tillämpar mindre stränga regler med endast vissa krav från paketresedirektivet (skydd vid obestånd och informationskrav) i situationer där kopplingen mellan de tjänster som erbjuds är mindre tydlig.

7. ÖVERVAKNING OCH UTVÄRDERING

Övervaknings- och utvärderingsförfarandet bör fokusera på de mål som fastställs i problemdefinitionen. En rapport om tillämpningen av direktivet bör lämnas in till Europaparlamentet och rådet högst fem år efter tidsfristen för införlivandet.